

L'ALTA MUNTANYA VALENCIANA

Una autèntica meravella natural del territori valencià és poder gaudir del paisatge, en una curta distància, des del litoral esquixat per la bromera mediterrània, fins als més enlairats cims. La terra baixa és un territori càlid i de matisos oceànics pel veïnatge de la mar, on els suaus vents mediterranis acaronen fullams de llentiscles i margallons. Les altes carenes dels cims culminals pels lloms dels quals bufen vents freds i secs es cobreixen temporalment amb el barret niví que hi diposita l'oratge hiemal. Ser capaços de transportar-nos del pla a l'alta muntanya de manera tan sobtada i vertiginosa ens proveeix d'una sèrie d'experiències úniques a la Mediterrània occidental.

No obstant això, per tal d'arribar a alguns d'aquests cims més enlairats cal travessar un seguit de muntanyes que, començant suaument a la costa, poden, a mesura que ens endinsem en el continent, arribar a suposar veritables entrebancs al nostre itinerari. Per arribar a cims culminals de l'Alcalatén cal passar el port del Vidre i cal descendir novament fins al barranc de la Peña per enfilejar la llarga pujada a Vistabella. Aquest poble ens anuncia un clima fred, molt fred a l'hivern. Contemplant totes aquestes contornades alcalatèniques des d'algun promontori altívol hi descobrirem, al final del llarg i parcel·lat pla de Vistabella, un element que hi sobresurt sempre, que es deixa veure tant des de la mateixa costa mediterrània com des de terres interiors aragoneses, des dels Ports fins a la l'Alt

Palància. Es tracta d'una gran penya, la Penyagolosa.

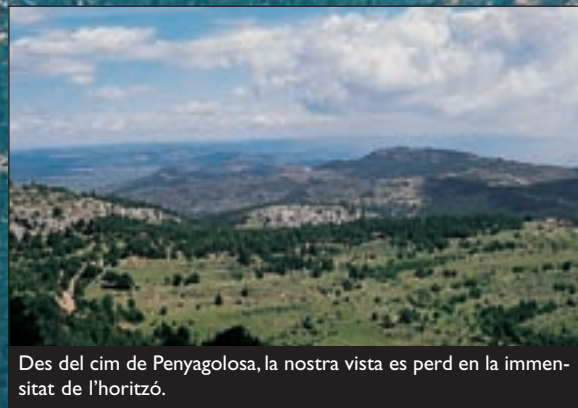
Es diu que Penyagolosa és més que una muntanya, més que un cim, i és ben cert. Penyagolosa és un massís que, arribant des d'Aragó, s'enlaira sobtadament formant una gran balconada del Sistema Ibèric envers la mar. Muntanya imponent, als plecs que s'hi fan a les faldes es desenvolupa una extraordinària diversitat d'hàbitats on la naturalesa silícia o calcària del sòl, l'orientació respecte al sol, l'altitud i l'aprofitament són factors primordials que modelen els distints tipus de vegetació.

La Terra està coberta en una proporció majoritària per massissos muntanyencs. La muntanya és una forma del paisatge universal. Les muntanyes es poden comptar per milions. No obstant això, la nostra atenció se centra tossudament tot just en unes poques d'aquestes muntanyes que sobreixen per la seua altitud, per la seua forma, per la seua història, pels mites que les envolten o per la seua riquesa biològica. Les distingim amb els més diversos noms i n'hi ha d'encisadores, que atrauen la nostra atenció i ens captiven. Segurament podríem desgranar

La gran i alta Penyagolosa.

Detall de la canal en el cim de Penyagolosa.

Des del cim de Penyagolosa, la nostra vista es perd en la immensitat de l'horitzó.

aquesta màgia en termes paisatgístics, biològics i geològics, però de tant en tant ens agrada també deixar-nos seduir per aquesta màgia, la màgia de les altes muntanyes.

Certament Penyagolosa evoca un paisatge d'alta muntanya. Les extenses pinedes de pi roig donen un caire nòrdic al paisatge, encara que, quan es barregen amb la savina de muntanya, es configura un dels paisatges més genuïns de l'alta muntanya mediterrània ibèrica. A la serra de la Batalla podeu trobar bons savinars de muntanya, un tipus de vegetació que es guanya l'hàbitat cada dia de l'any, afrontant tota una plètor d'inclèmències ambientals que es deriven de les grans altituds. No obstant això, cal no oblidar que una bona part del massís devia estar d'antuvi coberta per planifolis com la carrasca, el roure gal·ler o el reboll, dels quals la nostra ruralia, urgida per la necessitat, ens n'ha deixat ben pocs testimonis.

En un terreny trencat com és aquest muntanyam hi abunden pedregams i pedregars però criden especialment l'atenció els espadats. No debades potser allò més emblemàtic del massís siga un gran precipi-

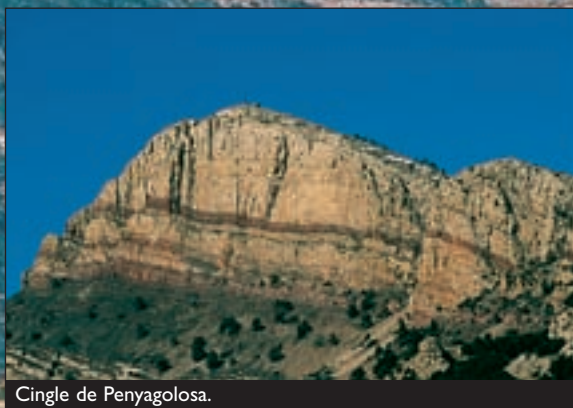
ci que sembla com tallat amb una espasa, el gran cingle de la Penyagolosa que, fitant els 1813 m, s'encara desafiant al sol de migdia. Bé que hi ha qui sembla pretendre ser més que la mateixa Penyagolosa. Al seu capoll s'hi fan algunes plantes menudes i compactes, encoixinades i bregades en la intempèrie, que s'ancoren fermament a la roca per tal d'evitar alçar el vol propulsades pels furients i gèlids vents de mestral.

El nostre benivolgut abat Cavanilles hagué de pujar ací per tal de descriure una d'aquestes plantes, el gerani que porta en el seu nom popular el de l'il·lustre botànic. El gerani de Cavanilles és una vera joia florística i el cim de la Penyagolosa una petita illa biogeogràfica. Cavanilles seguí la ruta que ben bé podem dir clàssica, eixint des de Sant Joan i serpentejant pel barranc de la Pregunta fins deixar el bosc i iniciar la veritable ascensió al cim. El prevere botànic no pogué deixar d'observar que enlloc més havia vist tanta varietat d'espècies.

Però a la Penyagolosa també hi ha fondalades frescals, amb sòls profunds i frescs, reblerts de fullaraca, constel·lats d'anemones pel maig, raconades ombrívoles farcides de falgueres, fonts que alimenten prats humits a vessar d'orquídiades, riscles on s'arrapen les plantes fugint de la gravetat, terraprimms de roques on es fan pradells d'annuals... Penyagolosa és l'alta muntanya valenciana.

ANTONI AGUILLELLA

Director del Jardí Botànic de la UV

Cingle de Penyagolosa.

El gerani de Cavanilles viu a les carenes més enlairades.